

Zpravodajství z jižního Kavkazu

duben 2013

Ombudsman: Gruzie cvičila čečenské bojovníky

Gruzínský ombudsman Uča Nanuašvili uvedl 1. dubna ve své zprávě o stavu lidských práv v zemi, že minulá gruzínská vláda zřizovala na svém území výcvikové tábory pro čečenské militanty. Pro tyto účely byly údajně zřízeny dva tábory, nacházející se nedaleko Tbilisi. Podle Nanuašviliho pracovníci ministerstva vnitra dále dodávali Čečencům zbraně a falešné doklady. Vycvičení militanti měli být posláni na severní Kavkaz, kde by se účastnili bojů proti ruským federálním jednotkám. Jejich vyslání za hranice na severní Kavkaz se však dlouho odkládalo, proto se čečenští bojovníci rozhodli přesunout se tam na vlastní pěst. To vyvolalo konflikt s gruzínskou pohraniční policií, který vyústil až v přestřelku v srpnu minulého roku v Lopotské soutěsce na gruzínsko-dagestánských hranicích, při které bylo zabito 11 Čečenců a 2 (podle jiných údajů 3) gruzínští policisté. Identita čečenských bojovníků je však stále nejasná, podle některých údajů nepocházeli ze severního Kavkazu, nýbrž z údolí Pankisi v Gruzii, které obývá významná čečenská komunita.

(RU) http://russian.eurasianet.org/node/59982?utm_source=divr.it&utm_medium=twitter

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=26004>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=25911>

Foto: Wikimedia Commons

Gruzínské víno a minerální voda již smí do Ruska

Začátkem dubna získali gruzínští výrobci vín a minerální vody Bordžomi oficiální povolení ruského úřadu na ochranu spotřebitele, tzv. „Rosпотребнадзора“, prodávat své produkty na ruském trhu. Z toho se museli stáhnout na jaře 2006 kvůli zdravotním rizikům, které po konzumaci gruzínského vína a minerálky údajně hrozily. Nicméně není velkým tajemstvím, že pravým důvodem zákazu byla snaha Ruska vyvinout prostřednictvím těchto sankcí na gruzínskou vládu politický nátlak. Podle Levana Davitašviliho, předsedy Gruzínské národní vinařské agentury, může již během letošního roku doputovat do Ruska přes 1 milion lahví gruzínského vína. Celková roční produkce gruzínských vinařství dosahuje zhruba 10 milionů litrů.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23656/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23650/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-wine-exports/24960600.html>

Prodej gruzínského půdy indickým farmářům, zn. levně

Problém klesající efektivity gruzínského zemědělské produkce se Ivanišviliho vláda rozhodla řešit poměrně neobvyklým způsobem – prodejem levné půdy indickým farmářům. Zkušeným zemědělcům ze státu Paňdžáb prodává vláda údajně neobdělávanou půdu na gruzínském venkově, čímž chce dosáhnout zvýšení domácí produkce zemědělských plodin a větší potravinové soběstačnosti Gruzie. Ta v současné době dováží okolo 80% balených potravin ze zahraničí. Někteří gruzínští zemědělci však proti tomuto postupu protestují a tvrdí, že vláda neoprávněně rozprodává půdu, která

patří jim. Mluví proto o „indické invazi“ a celá situace místy získává xenofobní nádech. Podle odhadů se zatím do Gruzie přistěhovalo několik tisíc Indů. Kromě nich však ve velkém nakupují půdu v Gruzii i Íránci a Arabové z Blízkého východu. Právě mezi Íránci a gruzínskými vesničany již vypukl první vážnější konflikt, kdy počátkem dubna zaútočila skupina starousedlíků na farmu obývanou nově příchozími zemědělci. Nejsou sice hlášeny žádné oběti na životech ani vážná zranění, nebýt rychlého zásahu policie však mohl celý konflikt skončit tragicky.

Gruzínská agentura, která podporuje tento typ imigrace, plánuje ve své činnosti pokračovat a dokonce uvažuje o zřízení gruzínsko-rusko-jazyčné školy přímo v indickém Paňdžábu, aby tamní obyvatelé byli lépe připraveni na podmínky svého nového domova na Kavkaze.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23665/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23634/>

(EN) <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2013/02/201322081918452141.html>

Saakašviliho rozmařilé utrácení ze státního rozpočtu

Gruzínský prezident Michail Saakašvili čelí vážnému nařčení ze zneužívání peněz ze státního rozpočtu pro své osobní účely. Podle odtajněných vládních účtů využíval Saakašvili peníze daňových poplatníků na časté nákupy luxusních darů pro svou rodinu a přátele či na placení školného svých dvou synů na prestižní škole v Tbilisi. Kromě toho také například utratil 140 tisíc dolarů (!) za státní kasy na svou oslavu silvestra v Dubaji a dalších 70 tisíc na odtučňovací kúry pro sebe a svého přítele, Gigiho Ugulavu, starostu Tbilisi. Ten již v současnosti čelí obvinění ze zpronevěry peněz z městského rozpočtu.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/66844>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=25963>

Saakašviliho nehoda na kole

Gruzínský prezident utrpěl 7. dubna zranění během své oficiální návštěvy Turecka, kdy při své pravidelné projížďce spadl z kola. Natřikrát si přitom zlomil klíční kost a kvůli následné operaci musel odložit schůzku se svým tureckým protějškem Abdullahem Gülem. Zajímavé na tomto incidentu je, že ho doprovází řada nejasností, některé zdroje například uvádějí, že se tato nehoda stala v Antalyi, jiné v Istanbulu. Na internetu se také objevil záznam z bezpečnostní kamery, který údajně celou nehodu zachycuje. Hrůzostrašně vypadající záběry jsou však podle mnohých podvrhem.

(EN) <http://www.rferl.org/content/saakashvili-hospitalized-collarbone-fracture/24951459.html>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=25931>

<http://www.youtube.com/watch?v=B4UNe-UrLzM>

Novela gruzínského zákoníku práce má pomoci zaměstnancům

V prvním čtení byla schválena novela gruzínského zákoníku práce, která má podle slov náměstka ministra spravedlnosti Alexandra Baramidzeho uvést do rovnováhy práva zaměstnanců a zaměstnavatelů. Novela zavádí například povinnost zaměstnavatele uzavřít se zaměstnancem písemnou smlouvu v případě pracovního poměru delšího, než tři měsíce, omezuje uzavírání pracovního poměru na dobu určitou, nebo zavádí povinné příplatky za práci přesčas.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=25974>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=25955>

Návrat abchazské diaspory ze Sýrie

20. dubna přijela do Abcházie skupina 145 příslušníků abchazské diaspory ze Sýrie. Potomci lidí, kteří byli v průběhu 19. století během ruské kolonizace Kavkazu vyhnáni

z Abcházie, tak využili možnosti vrátit se do domoviny svých dávných předků. Abchazská vláda, která celý projekt podporuje a organizuje, tak mluví o „repatriaci“. Ve snaze zvýšit zalidněnost Abcházie již dříve vybízela příslušníky diaspory k návratu, avšak až do teď bezúspěšně. Nabídku na přesídlení do Abcházie využili až lidé prchající před krvavou válkou v Sýrii. Naprostá většina těchto přesídlenců však neovládá abchazský ani ruský jazyk, což bude pravděpodobně hlavní překážkou jejich integrace do abchazské společnosti. V následujících měsících je přesto v plánu přesídlení dalších několika tisíc syrských Abcházců a Abcházek.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/66889>

(RU) <http://russian.eurasianet.org/node/60044>

Jižní Osetie vydala zadržené Gruzíny

Jihoosetinské orgány vydaly do Gruzie tři obyvatele příhraničních obcí, kteří byli zadrženi za nelegální překročení hranice. Podobných případů, kdy ruští vojáci zadrželi na jihoosetinském území občany Gruzie, se v posledních měsících objevilo více.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23842/>

Vyšla nová kniha o konfliktu na jižním Kavkaze

Koncem března vyšla nová kniha politologů Emila Souleimanova a Tomáše Hocha s názvem „Role Ruska v konfliktech a oficiálních mírových procesech v Abcházii a Jižní Osetii v letech 1991-2008.“ Knihu vydalo nakladatelství Auditorium a má 99 stran.

(CZ) <http://knihy.abz.cz/prodej/role-ruska-v-konfliktech-a-oficialnich-mirovych-procesech-v-abchazii-a-jizni-osetii-v-letech-1991-2008>

Volby v Jerevanu prověří systém genderových kvót

Volby do jerevanského zastupitelstva 5. května ukáží, do jaké míry je efektivní arménský systém kvót na zastoupení žen v politice. Doposud bylo v jerevanském zastupitelstvu o 65 členech pouze pět žen. V nadcházejících volbách bude aplikována povinná kvóta

alespoň 20 procent žen na kandidátní listině, stejně jako je tomu v parlamentních volbách. Přes dvacet procent žen na kandidátkách však neznamená, že jich stejný počet bude nakonec i zvolen. Záleží totiž na pořadí jejich umístění a vzhledem k tomu, že na žádné z kandidátek ženy neobsadily vrcholná místa, neočekává se velká změna k lepšímu. V loňských parlamentních volbách, ve kterých je také užíván poměrný volební systém a kde byla uplatněna stejná kvóta, bylo zvoleno pouze 14 % žen.

(EN) <http://iwpr.net/report-news/armenias-male-dominated-elections>

Plánovaný letecký spoj Jerevan-Van zrušen

Letecký spoj mezi arménskou metropolí a městem Van ve východním Turecku, který měl začít přepravovat první cestující 3. dubna, byl zrušen pouhých několik dní před svým uvedením do provozu. Několik arménských cestovních kanceláří tak muselo pozastavit své plány vozit turisty z Arménie do oblasti, která je dnes na území Turecka, nicméně v minulosti byla jedním z hlavních center arménské kultury a církve. Za zrušením tohoto spoje pravděpodobně stojí horlivý odpor a stížnosti ze strany Ázerbájdžánu, který je s Arménií v dlouholetém konfliktu o kontrolu nad Náhorním Karabachem. V současnosti tak funguje pouze jediný letecký spoj mezi Arménií a Tureckem – ruským Aeroflotem provozované lety mezi Jerevanem a Istanbulem.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/66793>

Arménie: Dva chlapce zabil výbuch miny

Dva chlapce ve věku 12 a 15 let zabila 7. dubna mina nedaleko města Gyumri v severní Arménii. Stalo se tak na okraji obce Vahramaberd poblíž ruské vojenské základny. Ruská armáda zde mimo jiné provozuje střelnici, přesto však není celý prostor dostatečně zabezpečen. Podle starosty vesnice přímo sousedící se základnou zde lidé běžně pasou svůj dobytek a podél téměř 2,5 km dlouhé hranice tohoto vojenského prostoru jsou pouze dvě cedule upozorňující na hrozící nebezpečí. Mezi místními lidmi tak vzrůstá nespokojenost s lhostejností, jakou ruská armáda projevuje vůči jejich bezpečnosti. K jejich smůle je však velmi nepravděpodobná možnost, že by v dohledné době byla tato základna zrušena. V roce 2010 totiž podepsaly ruská a arménská vláda dohodu o prodloužení užívání svých vojenských zařízení v Arménii do roku 2044.

(EN) <http://iwpr.net/report-news/armenia-after-landmine-deaths-questions-about-russian-army-base>

Přestřelky v Náhorním Karabachu

Na linii příměří mezi Ázerbájdžánem a Náhorním Karabachem došlo v dubnu k prudkému nárůstu ozbrojených incidentů. Karabašské ozbrojené složky zaznamenaly jen v období mezi 7. a 13. dubnem na 250 případů porušení příměří z ázerbájdžánské strany, při kterých bylo vypáleno směrem na karabašské pozice okolo 1500 střel z různých typů ručních zbraní. Ázerbájdžánská strana z porušování příměří pochopitelně obviňuje zase arménskou stranu.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23703/>

Stát Maine uznal nezávislost Náhorního Karabachu

Sněmovna reprezentantů amerického státu Maine přijala 10. dubna rezoluci, ve které uznala nezávislost republiky Náhorní Karabach a vyzvala Kongres a prezidenta Obamu, aby podpořili právo na sebeurčení a nezávislost této mezinárodně neuznané republiky. Podobnou rezoluci již dříve přijaly další dva americké státy – Rhode Island a Massachusetts a australský stát Nový Jižní Wales. Kromě nich uznaly v minulosti nezávislost Karabachu jenom republiky s podobně problematickým statutem – Abcházie, Jižní Osetie a Podněstří.

(EN) www.armenianow.com/karabakh/45228/armenia_karabakh_united_states_maine_recognition

Vykřičník ve vězení

Ani v dubnu nepolevoval tlak ázerbájdžánské vlády proti opozičním organizacím.

Prvního dubna byl zatčen další člen hnutí Nida (v překladu „vykřičník“) Zaur Gurbanly. V současnosti je tak za mřížemi již sedm aktivistů z tohoto hnutí, které organizovalo nenásilnou protivládní demonstraci 10. března v Baku, jež byla policií rozehnána za použití nepřiměřené síly. Všech sedm aktivistů čelí obvinění

z nelegálního držení zbraní, za což jim hrozí až osm let vězení.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23639/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23628/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23604/>

Filmový festival zakázán

Ázerbájdžánské úřady přerušily 9. dubna ve městě Lankaran již probíhající filmový festival, zaměřený na problematiku lidských práv. Ačkoli první den festivalu proběhl bez problémů, následující den bylo organizátorům řečeno, že potřebují speciální povolení pro pořádání takovéto události a pokud ho nemají, budou muset festival ukončit. Místní

úřady dále vzkázaly, že všechny promítané filmy musejí být předem schváleny. Přestože pro toto jednání neexistuje v zákoně žádná opora, akce musela být ukončena. Festival v Lankaranu byl součástí projektu organizace Člověk v tísni na podporu rozvoje filmové dokumentaristiky CAUCADOC. „Jsme svědky stále více a více případů zásahů státních úřadů proti všem formám kritického umění v Ázerbájdžánu,“ uvedl k případu koordinátor iniciativy Umění pro demokracii (Art for Democracy) Rasul Džafarov.

(EN) <http://artsfreedom.org/?p=5195>

Depardieu propaguje ázerbájdžánskou kuchyni

Slavný herec Gérard Depardieu natočil pro ázerbájdžánské ministerstvo kultury a turistiky minutový klip, ve kterém opěvuje chutě místních specialit. Depardieu, který před nedávnem opustil svou rodnou Francii a odebral se do ruského „daňového exilu“, tak zřejmě našel nové uplatnění jako maskot autokratických režimů v post-sovětských zemích. Kromě veřejně projevovaného přátelství s Vladimírem Putinem dává Depardieu okázale najevo i svou náklonnost k čečenskému prezidentu Ramzanu Kadyrovovi, který ho na oplátku zavalil dary. Od Kadyrova například dostal luxusní apartmán v mrakodrapu v centru Grozného. Již dříve také účinkoval v hudebním klipu spolu s Gulnarou Karimovou, dcerou uzbeckého autoritářského prezidenta Islama Karimova. Na mnoha videích na Youtube je vidět, že si svou roli miláčka autokratických vládců velmi užívá.

G. Depardieu s V. Putinem
Foto: Wikimedia Commons

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/66837>

(EN) <http://www.rferl.org/content/depardieu-azerbaijan-commercial-tourism-cuisine-caucasus-russia-chechnya/24958768.html>

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=Ece6NK4lilA

<http://www.youtube.com/watch?v=pdKth0DHS7w>

<http://www.youtube.com/watch?v=BRjvekj30KE>

V Ázerbájdžánu zavřeli univerzitu propagující demokracii

Univerzitu svobodného myšlení (Azad Fikir University) v Baku navštívili v dubnu úředníci státního zastupitelství a bez udání důvodu zapečetili všechny její kanceláře.

Mluvčí zastupitelství uvedl, že důvody budou sděleny veřejnosti až po skončení předběžného vyšetřování. Posláním instituce je vzdělávání veřejnosti o demokratických hodnotách prostřednictvím

interaktivních kurzů a diskuzí.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-democracy-university/24954500.html>

(EN) <http://www.azadfikir.org/?language=english>

V Nachičevanu zmlátili opozičního aktivistu

V ázerbájdžánské exklávě Nachičevanu neznámí útočníci brutálně zbili pětapadesátiletého aktivistu občanské iniciativy Public Chamber Ibragima Ibragimliho. Ten přijel do Nachičevanu na pohřeb svého synovce. Muži v civilním oblečení jej odvěkli do vesnice Duzdag, tam jej zmlátili a poté hodili na hromadu odpadků. Ibragimli v posledních měsících zorganizoval v Baku několik akcí týkajících se lidských práv v Nachičevanu a tamních perzekucí politických i obchodních aktivit.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23604/>

NE zrušení zápasu na Olympijských hrách

Záměr Mezinárodního olympijského výboru vyřadit zápasnické disciplíny z programu Olympijských her vyvolal vlnu odporu v zemích jižního Kavkazu, kde je tento sport obzvláště populární a ve kterém gruzínští, arménští i ázerbájdžánští borci získávají

pravidelně medaile. Výbor svůj záměr odůvodňuje klesající sledovaností tohoto sportu v televizi a malým zájmem o vstupenky. Jihokavkazské země by však tímto rozhodnutím byly značně poškozeny, neboť většinu cenných kovů z letních olympijských her získávají právě jejich zápasníci. Podobnou snahu vyvinul olympijský výbor již po olympiádě v Aténách, nicméně tehdy měli jihokavkazští zápasníci štěstí a k vyškrtnutí zápasu ze seznamu olympijských sportů nedošlo.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/66625>

Schwarzenberg navštívil jižní Kavkaz

Ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg navštívil společně se skupinou českých podnikatelů Gruzii, kde zahájil česko-gruzínské obchodní fórum a setkal s nynějším ombudsmanem a mnohaletým občanským aktivistou Učou Nanuašvilim. V Arménii se zaměřil hlavně na podporu českého byznysu, jednal s arménským prezidentem i premiérem, potkal se i s nevládními organizacemi. K původně plánované návštěvě Ázerbájdžánu nedošlo poté, co Schwarzenberg vyjádřil uznání ázerbájdžánskému občanskému aktivistovi Intigamu Alijevovi, který v březnu v Praze obdržel cenu Homo Homini.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=25933>

(CZ) http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/udalosti_a_temata/x2013_04_12_sef_diplomacie_ukonc_il_navstevu_kavkazu.html

(CZ) http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/udalosti_a_temata/x2013_04_11_ministr_v_jerevanu_v_ztahy_mame_vyborne_pracujme_na_obchodu.html

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na <http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? [Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!](#)

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ
tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: martin@nesehnuti.cz
<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:
Štěpán Lohr, Martin Hyťha, Milan Štefanec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Štepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.